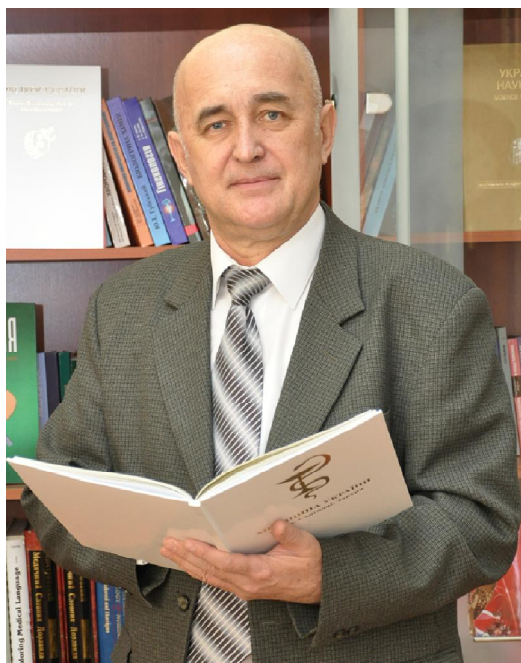

Леонід Якимович КОВАЛЬЧУК

ректор Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського
доктор медичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії
медичних наук України, заслужений діяч науки і техніки України

Л. Я. Ковальчук, 1947 р. н., закінчив лікувальний факультет Тернопільського державного медичного інституту в 1973 р. Працюючи лікарем-хірургом, у 1977 р. захистив кандидатську дисертацію на тему “Активність ряду окислювальних ферментів нейтрофілів і лімфоцитів у хворих тиреотоксикозом”. З 1981 р. його творчий шлях проходить у Тернопільській державній медичній академії ім. І. Я. Горбачевського: асистент, професор, завідувач кафедри шпитальної хірургії, проректор з лікувальної роботи, з 1997 р. – ректор академії (з 2004 – університету).

Роботу на посаді головного хірурга Тернопільського обласного відділу охорони здоров'я (1983–1987 рр.) Л. Я. Ковальчук поєднував із науковою діяльністю, основний напрям якої пов'язаний з вивченням фундаментальних проблем виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки. На основі багатого досвіду, великої кількості зібраного матеріалу, власного творчого пошуку в 1988 р. захистив докторську дисертацію на тему “Регіонарний кровоток шлунка і дванадцятипалої кишки в хірургії виразкової хвороби”. Розробив оригінальні, патофізіологічно обґрунтовані методи хірургічного лікування виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Власні наукові здобутки виклав у монографіях “Вибір методів хірургічного лікування гастродуоденальних вира-

зок” (1997 р.), “Органний кровобіг при передракових станах стравоходу та шлунка” (2001 р.), “Хірургія демпінг-синдрому” (2002 р.).

Леонід Якимович приділяє велику увагу новітнім технологіям у хірургічній практиці. Йому належить ряд розробок малоінвазивних методів хірургічного лікування патології жовчних шляхів. Цьому питанню присвячена монографія “Лапароскопічна хірургія жовчних шляхів” (1997 р.).

Серед напрямків наукової діяльності Л. Я. Ковальчука виділяється пошук методів підвищення безпеки та ефективності хірургічного лікування патології магістральних артерій та екстракраніальних судин. Особливо слід виділити розробку методів попередження тромбозу сегмента реконструкції артеріальної системи: “Спосіб профілактики тромбозу судинних протезів” (1993 р.), “Спосіб зниження тромбогенної ендартеректомії” (2002 р.), “Спосіб реконструкції сонної артерії” (2002 р.), “Хірургія поєднаних і множинних атеросклеротичних оклюзій екстракраніальних артерій та аорто-стегнового сегмента” (2005 р.).

За редакцією проф. Л. Я. Ковальчука видано також монографію “Проблеми остеопорозу” (2002 р.).

Проф. Л. Я. Ковальчук став одним із провідних вчених-хірургів України, очолює Асоціацію хірургів Тернопільщини, головний редактор журналу “Шпитальна хірургія”. Автор понад 300 наукових праць, в т. ч. 7 монографій, 32 винаходів і патентів.

Леонід Якимович створив оригінальну наукову школу хірургів, здобутки якої добре відомі в Україні та за її межами. Під його керівництвом захищено 8 докторських і 31 кандидатська дисертації.

На базі університету щорічно в конгрес-центрі НОК “Червона калина” проводиться 25–30 всеукраїнських і міжнародних наукових форумів, в тому числі відбувся XX з'їзд хірургів України (2002 р.), що стало помітною подією в науковому житті.

Л. Я. Ковальчук, очолюючи опорну кафедру шпитальної хірургії, з метою більш якісного вивчення варіантів перебігу хірургічних захворювань, запровадив циклову форму навчання, виділивши основні напрямки: хірургічну гастроентерологію і ендокринологію, торакальну та судинну хірургію. Враховуючи інтенсивний розвиток технологічної хірургії, він запровадив новий навчальний розділ із шпитальної хірургії “Нові технології в хірургії”.

Леонід Якимович – ініціатор видання, співавтор і редактор перших українських підручників “Шпитальна хірургія” (1999 р., 2002 р.), “Клінічна хірургія” у 2-х томах (2000 р.), навчальних посібників “Невідкладна хірургія” (2000 р.) і “Медсестринська освіта в Університеті Південної Кароліни Апстейт” (2006 р.), 4-х навчальних компакт-дисків, 4-х атласів оперативних втручань, які користуються великим попитом серед студентів і викладачів медичних університетів. У 2010 р. за його редакцією видано підручник “Хірургія”, який у 2011 р. відзначено премією Національної академії медичних наук України.

На посаді ректора Л. Я. Ковальчук проявив новаторський підхід в організації всіх видів діяльності медакадемії, яка під його керівництвом отримала статус університету і вийшла в число провідних вищих медичних навчальних закладів України.

Тепер у складі університету 5 факультетів – медичний, стоматологічний, фармацевтичний, іноземних студентів та післядипломної освіти, які об’єднують 48 кафедр. Цього навчального року розпочалося навчання за спеціальністю “медико-профілактична справа”. На базі теоретичних кафедр функціонують 5 навчально-наукових інститутів – Інститут морфології, Інститут медико-біологічних проблем, Інститут фармакології, гігієни та медичної біохімії ім. М. П. Скакуна, Інститут моделювання та аналізу патологічних процесів, Інститут медсестринства.

За останні 15 років кардинально зміцнена матеріально-технічна база університету. Комп’ютеризовано всі кафедри, бібліотеку з 4 читальними залами і філіалами на всіх клінічних кафедрах та в навчально-наукових інститутах, організовано комп’ютерний центр, 39 комп’ютерних класів із виходом до мережі “Інтернет”. Створено видавництво “Укрмедкнига” із власним поліграфічним комплексом, яке є базовим для ЦМК з ВМО МОЗ України і найбільшим нині спеціалізованим медичним видавництвом в Україні та єдиним, яке друкує продукцію лише українською мовою або в перекладі з української. Видавництво забезпечило україномовними підручниками та посібниками вищі медичні навчальні заклади України III–IV рівнів акредитації на 60 %, а I–II рівнів акредитації – на 80 %. Університет є співзасновником і видавцем 12 всеукраїнських наукових журналів, 10 з яких визнані ВАК України; випускаються обласні газети “Медична академія” і “Університетська лікарня”.

Створено лікувально-діагностичний центр зі стоматологічною поліклінікою, які оснащені сучасним обладнанням; навчально-оздоровчий комплекс “Червона калина” з конгрес-центром, готелем, комплексом харчування, спортивно-фізкультурною базою та

студентським профілакторієм, у якому щорічно оздоровлюються 20 % студентів. На базі НОК “Червона калина” функціонує навчальний центр із підготовки офіцерів запасу кафедри екстреної медичної допомоги і медицини катастроф із курсом військової підготовки, де щорічно відбуваються всеукраїнські тренінги і навчання. Крім цього, в навчально-оздоровчому комплексі розташовано ботанічний сад лікарських рослин фармацевтичного факультету, а також підсобне господарство, яке забезпечує віварій піддослідними тваринами та продуктами.

Налагоджено співпрацю з 14 іноземними вищими медичними навчальними закладами країн Європи та Америки. У 2006–2012 рр. понад 80 викладачів університету пройшли в них стажування. Відповідно до угоди про співробітництво з університетом Південної Кароліни Апстейт (Спартанбург, США) Тернопільський медуніверситет створив умови для навчання в інституті медсестринства (підрозділі університету) американських громадян. У 2008 р. Л. Я. Ковальчук удостоєний звання Почесного професора цього американського університету, а також нагороджений іменною ювілейною медаллю Братиславського (Словаччина) медичного університету.

На основі здобутого досвіду американських і європейських вищих медичних навчальних закладів в університеті запроваджено нову форму організації навчального процесу за кредитно-модульною системою із застосуванням методик “єдиного дня”, ліній практичних навичок, практично-орієнтованої Z-системи навчання, семестрового тестового контролю знань студентів університетським незалежним центром тестування, мережевої навчальної системи на основі Інтернет-технологій, яка є аналогом сучасної європейської системи (Віденський медичний університет) і докорінно відрізняється від прийнятої в інших українських університетах. Зокрема, проведення семестрового тестового контролю знань студентів університетським незалежним центром тестування унеможливило корупційні прояви в університеті.

З 1997 року розпочато навчання іноземних студентів. Тепер в університеті навчаються понад 1200 іноземних громадян із 62 країн світу. Вперше серед медичних навчальних закладів запроваджено дистанційне навчання за спеціальністю “медсестра-бакалавр”. За цією формою, крім вітчизняних громадян, навчаються понад 100 студентів-іноземців із США, Канади та інших країн.

Нещодавно Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського став ініціатором створення громадського об’єднання “Міжнародний науково-освітній інноваційно-технологічний консорціум медичних ВНЗ і ВНЗ фізичного вихован-

ня і спорту”. Основною метою діяльності Консорціуму є формування сучасної ефективної корпоративної системи підготовки кваліфікованих професійних фахівців і наукових кадрів нового рівня в сферах охорони здоров’я, фізичного виховання і спорту (зокрема, здоров’я людини, фізичної реабілітації, фітнесу та рекреації), а також створення ефективної інноваційної системи сфери медичної освіти та науки, фізичного виховання і спорту.

Дійсними членами Консорціуму вже є 17 навчальних закладів України, Росії, близького та далекого зарубіжжя; 4 заклади висловили згоду і знаходяться на етапі підписання Договору про приєднання до Консорціуму.

Активізувалася наукова діяльність. За останні 10 років науковці університету отримали 602 патенти на винаходи, захищено 58 докторських і 311 кандидатських дисертацій. При університеті працюють дві спеціалізовані вчені ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій із шести спеціальностей.

Наукові дослідження проводять у п’яти наукових лабораторіях, які пройшли державну акредитацію і отримали свідоцтва про державну атестацію. В листопаді 2009 року на базі модернізованої наукової лабораторії полімеразно-ланцюгової реакції відкрито вірусологічну лабораторію університету для дослідження вірусних матеріалів з метою ідентифікації грипу типу А (H1N1), яка обслуговує потерпілих від грипу та ГРВІ міста й області.

Наказом МОЗ України від 7.08.2008 року Тернопільський медуніверситет затверджено головною організацією з метрологічного забезпечення вищих медичних навчальних і наукових закладів підпорядкування МОЗ України. Все це свідчить про високий рівень наукової бази університету.

Поглибилася співпраця працівників клінічних кафедр із практичними лікарями медичних закладів міста, які є клінічними базами цих кафедр. Участь висококваліфікованих професорів, доцентів та асистентів у лікувальному процесі підвищує рівень

показників надання допомоги населенню міста й області. На коопераційних засадах, відповідно до рішення обласної ради і Кабінету Міністрів України, на базі обласної клінічної лікарні з 1 січня 2010 року створена перша в Україні університетська лікарня. Вона має стати найкраще оснащеним спеціалізованим лікувально-профілактичним закладом, оскільки, крім фінансування з обласного бюджету, додатково будуть залучені кошти з державного бюджету, а також кошти університету.

У 2010–2011 рр. у п’яти селах області за ініціативою ректора відкрито навчально-практичні центри первинної медичної допомоги. В найближчих планах організація таких центрів у м. Тернополі, а також центрів “Хоспіс” і “Пункт швидкої медичної допомоги”. Мета створення навчально-практичних центрів: надання медичної допомоги населенню села і міста, проходження практики студентами старших курсів медичного факультету та лікарів-інтернів стоматологічного факультету; орієнтація випускників для роботи в сільських медичних закладах. Крім цього, в одному із сіл розпочато реалізацію ще одного пілотного проекту – створення навчально-практичного центру з догляду за людьми похилого віку за аналогом досвіду, отриманого під час стажування викладачів університету в Нідерландах.

За підсумками рейтингової оцінки всіх видів діяльності та державного тестування за системою “Крок” Тернопільський медичний університет постійно посідає провідні місця серед вищих медичних навчальних закладів України.

Л. Я. Ковальчук – активний громадський діяч; з 2009 р. – депутат, голова Комісії з охорони здоров’я, материнства і дитинства обласної ради, очолює плідну ініціативну роботу Комісії з реформування охорони здоров’я м. Тернополя і Тернопільщини.

Професор Л. Я. Ковальчук нагороджений орденом “За заслуги” III ступеня, почесними грамотами Верховної Ради і Кабінету Міністрів України, визнаний “Людиною року” м. Тернополя, занесений у Золоту книгу еліти України.

*Редакція журналу “Шпитальна хірургія”
та Асоціація хірургів Тернопілля щиро
вітають Ювіляра і бажають йому доброго
здоров’я і творчого довголіття!*